

דבר דברי עשי"ה

ממון שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

גליון זה יוצא
לע"נ הרה"צ
ר' נתן ב"ר יעקב
בליכר זצ"ל
השו"ב דבני ברק
נלב"ע כ"ד סיון תשכ"ט

דבר העורך

ימים קשים עוברים על עם ישראל גזרות קשות ומשונות עומדות ומרחפות על העם היושב בציון. כולם ראו ושמעו על המכתב שפורסם השבוע ביום ג' ממרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן שליט"א שיש להתחזק ולהרבות בלימוד התורה ברציפות וללא מפריעים.

ובסיום המכתב הוסיף רבינו שליט"א בכתב יד קדשו: **"בעזה"י כל הדברים הנ"ל פשוטים וברורים וזו הדרך היחידה לבטל הגזרה" עכ"ל.**

וראיתי בספר "דעת נוטה" (ח"ב) ששאלו לרבינו שכתוב במ"ב שמצות ציצית מציל האדם מן החטא... ומדוע לא אמרו בראתי יצה"ר בראתי לו ציצית ותורה תבלין.

וענה רבינו: **"תורה מועיל להכל",** ובהערה למטה יש ביאור נוסף בשם רבינו שאמר: **"דציצית מצילה את האדם מן החטא ותורה מועילה שלא יכשל כלל [גם כשלא יחשב לו כחטא] ועוד דתורה מגינה בכל זמן גם כשאינו לומד עכשיו כל שיש בו תורה אבל ציצית אינו מגין רק בעת שמקיים המצוה..."** עכ"ל.

יהי רצון שיזכו כל העם היושב בציון להרגיש את הכתוב בסוף הפרשה **"אני ה' אלוקיכם",** ונתחזק כולנו בלימוד התורה ונזכה לגאולה השלמה בקרוב.

בברכת שבת טובה
חנה סג"ל

פשט על התורה

"ראשית ערסותכם חלה תרימו תרומה וגו' מראשית ערסותיכם תתנו לה' תרומה" וגו'. פירש"י לפי שנא' ראשית ערסותכם יכול כולו ת"ל מראשית ולא כל ראשית וק' לכתוב בקרא קמא מראשית, עוד יל"ד למה בקמא כתיב ערסותכם חסר ובכתרא כתיב מלא. וי"ל ע"פ המשנה רפ"ג דחלה האשה כיון שנותנת המים מגבהת חלתה ובלבד שיהא שם חמשת רבעים קמח וע"ש בר"מ מבואר דצריך להתנות שיחול כשתעשה כולה גוש א' ואמרי' בירו' שם כיון שנותנת המים זו היא ראשית ערסותיכם ע"ש ומסתבר דאז יכול ליתן כל העיסה שנתבולל במים לחלה דהא איכא שירי' ניכרים כיון שחל אח"כ כשתעשה כולה גוש א' ואז איכא שירים, ועפ"ז מדוייק הפסוקים דאם הוא ערסותכם חסר דהיינו שעדיין לא נרטבה כולה במים רק ה' רבעים יכול ליתן ראשית דהיינו כולה (וכדא"י בירו' כיון שנותנת המים זו היא ראשית ערסותכם) אבל אם הוא ערסותיכם מלא שכולה עיסה אז רק מראשית ולא כל ראשית.

(מעמא דקרא)

דרש על התורה

"ויבא עד חברון".

זה כלב (סוטה ל"ד ב') וי"א זה יהושע (ילקוט ראובני בשם הזהר ולפנינו בזהר הוא על כלב) וי"א זה הקב"ה שבא לחברון להודיע לאבות שהגיע זמן שבניהן נכנסין לארץ (רבנו בחיי בשם מדרש) ועי' זוה"ק כאן קנ"ט א'.

"נתנה ראש".

ראש זה דתן ואבירם (שו"ט פק"ו וכ"ה בילקוט כאן) וי"א ראש זה ע"ז (אותיות דר"ע או"מ עמוד תכ"ה) וי"א זה קרח ועדתו (מדרש תימן).

(למכסה עתיק)

על ההפטרה

"ויאמר למלך יריחו לאמר הנה האנשים באו הנה הלילה" וגו'.

הגאון מלבי"ם ז"ל תמה איך לא נזהרו שתיכף נודע מהם בלילה הראשון והרי יהושע אמר להם שילכו חרש וגם מי הגיד לו כל הפרטים. ונראה שזה הי' מן השמים כדי שעי"ז תנצל רחב שהיתה ראויה להנצל.

(מעמא דקרא)

שו"ת בעניני ציצית והתכלת

ש. האם יש מקום להחמיר למה שי"א שמצאו את התכלת האמיתי דהא אף אם אינו כדבריהם לא יהא זה אלא לבן.

ת. אין בדבריהם ממש שחז"ל אמרו שהתכלת נגנו, וא"א להמציא דינים חדשים בהשערות בעלמא בלי קבלה מאבותינו.

ש. אימתי נגנו התכלת, ובגמ' מנחות דף מ"ב ב' מבואר דבימי האמוראים היה עדיין תכלת.
ת. התכלת נגנו בסוף ימי האמוראים כדאיתא במדרש ולכן לא כתיב בתכלת לדורותם כמש"כ האור החיים. לשואל אחר ביאר רבינו שליט"א דבמדרש (במדבר פ' קרח) איתא שהתכלת נגנו והמדרש נתחבר בסוף ימי האמוראים.

ש. מי שיש לו טלית עם פתיל תכלת שנעשה בזה"ז, האם מותר לו ללבושה או דעדיף שלא ללבושה.

ת. עדיף לא ללבושה שלא יחשבו שזה תכלת.

ש. האם אסור ללבוש משום לא תתגודדו.

ת. אין איסור אבל אין ראוי.

ש. מי שחושש לדעת הסוברים שיש לנו תכלת בזה"ז ומטיל פתיל תכלת בטליתו ומכוין בה לשם מצות תכלת, האם יש לחוש שעובר משום בל תוסיף.

ת. אם רוצה יתנה שאם זה תכלת מכוין למצוה ואם אינו מכוין למצוה (אבל האמת שאין צריך לכך ובודאי אינו תכלת).

ש. האם יש מקום להחמיר שלא ליטול ציציות שנטו ע"י נשים.

ת. כמדומה שיש מהדרין (אע"פ שע"פ דין כשר כמ"ש במ"ב סי' י"ד סק"ג).

ש. האם שליח ציבור צריך ללבוש טלית כשמתפלל תפילת מנחה או מעריב.

ת. אם אין לו מעיל ארוך.

(דעת נוטה ח"ב)

וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בבאכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה: והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה': ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה: מראשית ערסתים תתנו לה' תרומה לדרתים: וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בבאכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה: והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה': ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה: מראשית ערסתים תתנו לה' תרומה לדרתים: וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בבאכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה: והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה': ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה: מראשית ערסתים תתנו לה' תרומה לדרתים:

בענין הפרשת חלה

אחת התופעות המופלאות בבית (של הרבנית ע"ה) היתה הפרשת חלה שלאחריה נהגה לברך בברכות לרוב את ציבור הפונות. כך אמרה הרבנית: "הנשים הצטוו בשלוש מצוות וזוהן הן מתקנות את החטא של חוה אימנו. לכן הפרשת חלה היא מצוה כל כך חשובה. ובכלל כשמתפללים אחרי מצוה זו, יש זכות להיענות" (כמבואר בהגהות מימוניות בסוף סדר זרעים). לפעמים אני מרגישה כל כך לא טוב – התוודתה הרבנית בגילוי לב – ובקושי יש לי הכוחות להכין את הבצק. אך לאחר הברכה אני מתפללת ומרגישה ששערי שמים פתוחים לתפילתי, ומיד אחרי כן אני מרגישה הרבה יותר טוב ברוך השם.

כיצד התפתחה מצוות הפרשת חלה של הרבנית לתופעה זו הכל כך ידועה בציבור? מה גרם לה להפריש חלה מדי שבוע? לצורך מענה לשאלות אלו עלינו לחזור שנים רבות לאחור. שנת תשכ"ז לערך. הרבנית עמדה אז ערב לידת אחת מבנותיה. ובעלה רבינו שליט"א שבר פתאום את רגלו. היתה זו עבורה שנה קשה מאד. עליה היה לטפל בו במשך חודשיים ימים כשהוא שוכב במיטה בלי לזוז, על פי הוראות הרופא, כדי שלא יצטרכו לגבס את הרגל.

אך הסתיימה צרה זו, נפלה עליה מכה חדשה. בנה נפגע באופן קשה בתאונת דרכים. במצבה המיוחד הייתה צריכה לשבת איתו בבית החולים כמה ימים בעוד הוא שרוי בסכנת חיים. בחסדי שמים חלפה הסכנה אך לאחר מכן היה עליה לבוא עמו - עם חולשתה והרגשתה הרעה - מדי שבועיים לבית החולים לבדיקות וביקורת.

הבן התאושש ובפתח צרה נוספת: שכנתה היקרה, אמא להרבה ילדים קטנים, נפטרה. מי המתנדב לשאת בעיקר העול? כמוכן, הרבנית קניבסקי, היא דאגה לכלכלת הבית עד ירידה לפרטים הקטנים של הכשרת עופות ודאגה לכל מחסורם.

מיד אחרי כן פרצה מלחמת ששת הימים. אלו היו ימים קשים של מתח וחרדה. כל היום נדדו והיטלטלו בני המשפחה בין הבית והמקלט עד שב"ה סוף סוף נגמרה המלחמה.

בערב ראש חודש באה לבקרה אחת מידידותיה. במהלך הביקור סיפרה שאחותה היתה בסכנת חיים, היא שכבה בבית החולים וממש הלכה למות. כל המשפחה עמדה סביבה וחיכתה בלב שבור ליציאת נשמה רח"ל. לפתע נכנס אביה של החולה ופנה אל בתו השוכבת על ערש דווי בשאלה מפתיעה:

"האם את מבטיחה שאם תחיי תקיימי מצות הפרשת חלה כל שבוע?" בתו החולה ששכבה בעינים עצומות וכמעט בלי הכרה לא יכלה לדבר, אך הניעה את ראשה בתנועה קלה לאות הן.

לתדהמת הכל בו ברגע החל מפנה לטובה. מיד חל שיפור מפתיע במצבה והיא יצאה מכלל סכנה.

הרבנית שמעה את הסיפור ונצרה אותו בלבה. היא נשאה עיניה כלפי מעלה:

"רבונו של עולם, אם תזכה אותי ללדת בשלום ילד בריא ושלם - בלי נדר אתחיל לקיים כל שבוע מצות הפרשת חלה".

כעבור חודש נולדה הבת בריאה ושלמה. כעבור שלושה ימים חזרה היולדת מבית החולים. שכנה באה לבקרה. היא ספרה לה שלכבוד הלידה החליטו היא וחמותה לקנות לה מתנה משותפת "תנור אפיה".

כיום, קשה לבני דורנו לקלוט את משמעות הענין, אך לפני 45 שנים, לא היה כלל תנורים בבתיים, ועם כל תבנית עוגות או חלות היו צריכים ללכת למאפיה.

הרבנית ראתה בדבר זה סייעתא דשמיא להחלטתה.

ואגב, התנור שקבלה היה "תנור של פעם" ולא חשמלי כבימינו אלא תנור קטן המופעל על גז ובקושי נכנסות בו 2 חלות.

ראה רבינו שליט"א את הרבנית עומדת ומתכוננת לאפות חלות מיד אמר לה "מותר לך, מותר לך, מותר לך..."

דהיינו, אם חושבת לאפות מחמת נדר, אינך חייבת בכך כי הוא התיר את הנדר [כידוע שבעל יכול להפר נדרי אשתו ביום ששומע מזה].

"אך אני לא ויתרתי" – אמרה הרבנית – נשבעתי ואקיימה, כל הלילה עמדתי ואפיתי חלות".

למחרת בבוקר התפרסם בבני ברק כי במאפיית החלות של בני ברק, קרתה תקלה ונתגלה חור בנפה, מה שכמובן עורר שאלות לגבי כשרות הקמח. יחד עם זאת נודע כי הרבנית קניבסקי אפתה חלות והרבה אנשים ששמעו שאצלם יש חלות, באו ולקחו כל אחד קצת.

רבינו הודה לה "את צודקת", ומאז לא אכל חלות ולחם אלא רק את אלו שהרבנית אפתה בבית.

(מצבת כת שבע)

שו"ת בעניני הפרשה

ש. איך התיר להם משה רבינו ליקח מפרי הארץ כל זמן שלא כבשו את ארץ ישראל הוי גזל עכו"ם.

ת. ירושה היא להם מאבותיהם.

ש. איך שאל משה רבינו למרגלים אם טובה היא אם רעה, איך לא חשש לפני עור לא תתן מכשול שיכול להביאם למחשבה שאינה טובה.

ת. אפילו אם אינה טובה הקב"ה יכול להפכה לטובה אבל לזה צריך זכות יותר גדול.

ש. בפירוש יהונתן בן עוזיאל עה"פ שהמעשה שהמקושש עשים עשה היה זה עבירה לשמה להרתיע את עם ישראל, צ"ב היכן מצא רמז בפסוק לכך שמה שעשה המקושש עשה זאת לשמה.

ת. משום שסמכוהו לפרשת ציצית כמו שכחוב בתנא דבי אליהו.

(אשיחה)

ניתן לשלוח בקשה להצטרפות קבועה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל עובדות מרבינו שליט"א (ממקור ראשון בלבד) וכן מכתבים עם תשובות כדי שנוכל לפרסמם ולזכות את הרבים.

הערות והארות יתקבלו בברכה 057-3145900 ניתן להנציח לע"נ לרפואה ולהצלחה